

Colorado Minimum Wage: mfumko wa bei unarekebishwa kila mwaka; dola 14.42 kwa saa mwaka wa 2024, (Sheria ya 3)

- Lazima waajiriwa walipwe angalau mshahara wa chini (iwe ni kwa kila saa, mshahara, mrabaha, kwa kila kazi. Nk.) isipokuwa ondoleo
- Watoto wasiokombolewa wanaweza kulipwa 15% chini ya mshahara wa chini kamili
- Tumia mshahara wa chini wa kiwango cha juu unaohusika; mishahara yote ya ndani inachapishwa kwenye ColoradoLaborLaw.gov

Muda wa ziada: mara 1½ viwango vya malipo ya kawaida kwa saa zaidi ya 40 kila wiki, 12 kila siku, au 12 mfululizo (Kanuni ya 4)

- Muda wa ziada unahitajika kila wiki zaidi ya masaa 40, au siku zaidi ya 12, hata kama wiki 2 au zaidi au siku wastani wa saa chache.
- Waajiri hawawezi kutoa muda wa mapumziko (“comp time”) badala ya malipo ya muda na nusu kwa saa za ziada.
- Tofauti kuu/ Ruhusa (yote yamefafanuliwa kwa kina katika Kanuni za 2.3-2.4):
  - Muda wa ziada uliobadilishwa katika idadi ndogo ya kazi za afya; ruhusa kwa madereva wa magari makubwa
  - Hakuna saa 40 za ziada za kila wiki katika kazi za kuteremka kwa theluji/ubao wa theluji (lakini saa 56 za nyongeza kwa wengi chini ya sheria ya shirikisho)
  - Kilimo: muda wa ziada baada ya saa 48-56 (kulingana na ukubwa na msimu); mapumziko na malipo ya ziada kwenye siku ndefu

Vipindi vya kula chakula: Dakika 30 bila kukatizwa na kutotozwa ushuru, kwa zamu zaidi ya saa 5 (Kanuni ya 1.9)

- Inaweza kulipwa, lakini tu ikiwa wafanyakazi wameondolewa kabisa majukumu yote, na kuruhusiwa kuendeleza shughuli za kibinafsi.
- Ikiwa kazi inafanya muda wa chakula usiokatizwa kuwa ngumu, kula kazini lazima kuruhusiwe, na muda lazima ulipwe.
- Kwa kiwango kinachofaa, vipindi vya chakula lazima iwe angalau saa 1 baada ya kuanza na saa 1 kabla ya kumaliza zamu

Muda wa kupumzika: Dakika 10, zitakazolipwa baada ya masaa 4 (Kanuni ya 5.2)

# Saa za Kazi:	hadi 2	>2, hadi 6	>6, hadi 10	>10, hadi 14	>14, hadi 18	>18, hadi 22	>22
# Mapumziko Kukupumzika	0	1	2	3	4	5	6

- Haihitaji kuwa nje ya makubaliano, lakini lazima ijumuishe kazi, na inapaswa kuwa katikati ya saa 4 kwa kiasi kinachowezekana.
- Vipindi vya kupumzika ni muda uliofanyiwa kazi kwa madhumuni ya kima cha chini cha mshahara na muda wa ziada, na ikiwa waajiri hawataidhinisha na kuruhusu vipindi vya kupumzika, lazima walipe muda wa ziada kwa muda ambao ungekuwa wa mapumziko, ikiwa ni pamoja na kwa wafanyakazi wasiolipwa kila saa.
- Tofauti kuu/ ruhusa:
  - Katika hali zingine, vipindi vya kupumzika vya dakika 10 vinaweza kugawanywa katika dakika mbili kati ya 5 (Kanuni ya 5.2.1)
  - Kilimo: kazi fulani inahitaji mapumziko zaidi; nyingine imeondolewa (Kanuni ya 2.3, & Kanuni za Masharti ya Kazi ya Kilimo)

Muda Uliofanya Kazi: Lipa muda ambao waajiri wanaruhusu kufanya kazi/huduma kwa manufaa yao (Kanuni ya 1.9)

- Wakati wote ndani ya majengo, kazini, au mahali pa kazi (lakini sio tu kuwaruhusu wafanyikazi wasio na kazi kuwa kwenye majengo), Pamoja na::
  - kuvaa/kutoa nguo/sare za kazi (lakini si nguo zinazovalwa nje ya kazi), kusafisha/kuweka, au kazi nyingine ya nje ya saa za kazi;
  - kusubiri jukumu kazini, au kupokea au kushiriki habari zinazohusiana na kazi;
  - uchunguzi wa usalama / unapoingia au kutoka kazini
  - kusubiri kazi yoyote ilivyonukuliwa hapo juu.
- Usafiri kwa faida ya mwajiri ni wakati uliotumika; usafiri wa kawaida wa nyumbani/kazini si (maelezo katika Kanuni ya 1.9.2)
- Muda wa kulala, ikiwa haujakatizwa vya kutosha na mrefu, unaweza kutengwa katika hali fulani (maelezo katika Kanuni ya 1.9.3).

Makato, Mikopo, Ada na Malipo Yanayozuiliwa (Kanuni ya 6, na Kifungu cha 4 cha Kichwa cha 8 cha C.R.S.)

- Malipo ya mwisho: Inadaiwa mara moja (ikiwa kusimamishwa kazi na mwajiri) au tarehe inayofuata ya malipo (ikiwa mfanyakazi alijiuzulu)
- Malipo ya likizo: Wafanyakazi wanaoondoka lazima walipwe malipo yote ya likizo yaliyokusanywa na ambayo hayajatumiwa, ikiwa ni pamoja na muda wa likizo unaolipwa unaoweza kutumika kwa likizo, bila kukatwa au kutangaza kutaifishwa kwa msingi wa sababu ya kusimamishwa kazi, ukosefu wa ilani ya kujiuzulu, n.k.
- Makato kutoka kwa malipo: Inaruhusiwa ikiwa imeorodheshwa hapa chini au katika C.R.S. 8-4-105 (ikiwa ni pamoja na makato yanayotakiwa na sheria, katika makubaliano yaliyoandikwa kwa manufaa ya mfanyakazi, kwa wizi katika ripoti ya polisi, au kwa hasara ya mali baada ya ukaguzi ilani)
- Bahshishi: Waajiri wanaweza kulipa hadi dola 3.02 chini ya mshahara wa chini zaidi wa kiwango cha juu unaohusika (Colorado au ndani), ikiwa:(a) bahshishi (si malipo ya huduma ya lazima) zinapandisha malipo hadi kiwango cha chini kamili, na (b) bahshishi hazihamishwi hadi kwa wafanyakazi/wamiliki wasiopewa bahshishiMalipo ya chakula/makato: Inaruhusiwa kwa gharama au thamani (bila faida ya mwajiri) ya mulo iliyokubaliwa kwa hiari.
- Salio la mahali pa kulala/makato: Inaruhusiwa ikiwa nyumba inakubaliwa na mfanyakazi kwa hiari yake, hasa kwa manufaa ya mfanyakazi (si ya mwajiri), iliyorekodiwa kwa maandishi, na iliyodhibitiwa hadi \$25 au \$100 kwa wiki (kulingana na aina ya makazi).
- Sare za kazi: Lazima zitolewe bila gharama isipokuwa ni nguo za kawaida zisizo na nyenzo maalum au muundo; waajiri lazima walipe usafishaji wowote maalum unaohitajika, na hawawezi kuhitaji amana au kukatwa kwa uchakavu wa kawaida

Ruhusa ya tutotumia COMPS (Kanuni ya 2.2 inaorodhesha yote; misamaha kuu iko hapa chini)

- Wakuu/wasimamizi, watawala wa weledi watakaolipwa mshahara usiopungua (si mshahara wa kila saa) wa dola 55,000 mwaka wa 2024 (kisha mfumko wa bei utakaorekebishwa miaka ya baadaye), isipokuwa dola 33.17 kwa saa kwa kazi ya tarakilishi yenye ufundi wa hali ya juu
- Waajiriwa wengine wasio wa kazi za mikono wanaolipwa malipo ya juu yasiyopungua 2.25 mshahara wa juu (dola 123,750 mwaka wa 2024)
- Wamiliki 20%, au katika shirika lisilo la faida mfanyakazi anayelipwa zaidi/nafasi ya juu zaidi, ikiwa anajishughulisha kikamilifu na usimamizi..
- Aina mbalimbali (si zote) za wauzaji, madereva teksi, wafanyakazi wa kambi/elimu ya nje au wasimamizi wa mali.

Uwekaji wa Rekodi na Notisi za Haki (Kanuni ya 7)

- Ni lazima waajiri wawape wafanyakazi wote (na kuweka kwa miaka mitatu) taarifa za malipo zinazojumuisha muda uliofanya kazi, kiwango cha malipo (pamoja na vidokezo na mikopo), na jumla ya malipo.
- Bango la mwaka huu lazima lionyeshwe panapofiwa kwa urahisi, au kama haliwezekani (kama vile wafanyakazi wa mbali), litolewe ndani ya mwezi mmoja wa kuanza kazi na wakati wafanyakazi wanaomba nakala.
- Lazima waajiri wajumuishe nakala ya tangazo hili, au Agizo la COMPS, katika mwongozo wowote wa ajira
- Ukiukaji wa notisi ya sheria za haki (uchapishaji au usambazaji), ikijumuishe kwa kutoa taarifa inayopunguza bango hili, kunaweza kutoa faini na/au kutostahiki kwa mikopo mahususi ya mfanyakazi, makato au msamaha katika COMPS.

Haki za Malalamiko na Kupinga Kulipiza kisasi (Kanuni ya 8)

- Wafanyakazi wanaweza kutuma Kitengo (maelezo ya mawasiliano hapa chini) malalamiko au vidokezo kuhusu ukiukaji, au kuwasilisha kesi mahakamani.
- Waajiri hawawezi kulipiza kisasi, au kuingilia kati, wafanyakazi wanaotumia haki zao
- Vidokezo vya siri vinakubaliwa; kutokujulikana au usiri unalindwa ukiombwa (Kanuni ya 4.7 ya Ulinzi wa Mshahara).
- Wamiliki na watu wengine walio na udhibiti wa kazi wanaweza kuwajibika kwa ukiukaji fulani — si biashara tu, hata kama biashara ni shirika, ubia au huluki nyingine tofauti na wamiliki wake (Kanuni ya 1.6)
- Hali ya uhamiaji haina umuhimu kwa haki hizi za kazi: Kitengo hakitauliza au kuripoti hali katika uchunguzi au maamuzi, na ni kinyume cha sheria kwa mtu yeyote kutumia hali ya uhamiaji kuingilia haki hizi (Kanuni ya 4.8 ya Ulinzi wa Mshahara)

Bango hili ni muhtasari na haliwezi kutegemewa kama taarifa kamili ya sheria ya kazi. Kwa sheria zote, karatasi za ukweli, tafsiri, maswali au malalamiko, wasiliana na SDHIRIKA LA VIWANGO NA TAKWIMU ZA KAZI, ColoradoLaborLaw.gov, cdle_labor_standards@state.co.us, 303-318-8441 / 888-390-7936